

- GG R – Grass G. Die Rätin / Günter Grass. – Göttingen : Steidl Verlag, 1993. – Bd. 9. – 464 S.
- BI UG – Bachmann I. Undine geht / Ingeborg Bachmann. – Leipzig : Reclam Verlag, 1976. – 240 S.
- DF J – Dürrenmatt F. Justiz / Friedrich Dürrenmatt. – Frankfurt a.M. [u.a.] : Büchergilde Gutenberg, 1989. – 229 S.
- HS FG – Heym S. Der Fall Glasenapp / Stefan Heym. – Frankfurt/M. : Fischer Taschenbuch Verlag, 1978. – 300 S.
- WC HS – Wolf Ch. Sommerstück / Christa Wolf. – Berlin [u.a.] : Aufbau-Verlag, 1989. – 191 S.
- DF MOSL – Dürrenmatt F. Midas oder die schwarze Leinwand / Friedrich Dürrenmatt. – Zürich : Diogenes Verlag, 1991. – 87 S.
- HP H – Härtling P. Hölderlin / Peter Härtling. – Berlin ; Weimar : Aufbau-Verlag, 1978. – 519 S.

*Наталія Романова
(Київ)*

СЕМАНТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЕМОТИВНИХ СЛІВ У „DAS BUCH DER SPRICHWÖRTER”

Розглядається розвиток семантики емотивної ідентифікаційної лексики в пареміях Книги Приповістей Соломонових сучасною німецькою мовою. Здійснено аналіз семантики лексем *Freude*, *Ärger*, *Angst* і *Grimm*.

Ключові слова: семантика, емотивна лексика, паремія, емоція, семантичний простір паремії.

Исследуется развитие семантики эмотивной идентификационной лексики в паремиях Книги Притчей Соломоновых на современном немецком языке. Осуществлён анализ семантики лексем *Freude*, *Ärger*, *Angst* и *Grimm*.

Ключевые слова: семантика, эмотивная лексика, паремия, эмоция, семантическое пространство паремии.

The article is devoted to study of development semantic of denomination emotions in the paremies of Book Proverbs modern German; analyzed lexical units *Freude, Ärger, Angst* and *Grimm*.

Key words: semantic, emotive vocabulary, paremiya, emotion, semantic space of proverbs.

Емотивні слова є саме тим пластом мовних одиниць, які інформують про багатство емоційного спектра нації й гаму переживань, про толерантність ставлення етносу до того, що відбувається в об'єктивній реальності та у власному внутрішньому психічному світі, про місце емоцій у структурі психічного й раціонального, про вольову активність особистості в цілому та її емоційну стійкість у перебігу діяльності.

Багатогранність, багатоплановість і складність феномену людських емоцій викликає велику зацікавленість у представників психолінгвістики (А.А. Залевская, Е.Ю. Мягкова), когнітивної лінгвістики (А. Вежбицкая, G. Lakoff, Z. Kövecses), аксіологічної лінгвістики (Л.К. Байрамова, Г.А. Багаутдинова), прагмалінгвістики (Т.П. Андриєнко, В.И. Карасик), соціолінгвістики (Л.П. Крысин, Г.М. Шипицына), історичної та описової лексикології (М.В. Гамзюк, В.М. Русанівський, П.О. Селігей), семасіології (Ю.Д. Апресян, Ю.С. Степанов, В.И. Шаховский) тощо.

Незважаючи на розмаїття теоретичних тлумачень природи емоцій та їхній прикладний аспект вивчення, питання семантики емотивної лексики в німецькомовних релігійних християнських текстах протестантської традиції лишається поза зоною мовознавчого пошуку.

Метою цієї статті є виявлення семантичних особливостей емотивної лексики, яка ідентифікує емоції в царині Приповістей Соломонових сучасною німецькою мовою („Das Buch der Sprichwörter”). Детальний семантичний аналіз паремій з номенами емоцій – це додатковий засіб оволодіння поведінкою носіїв мови, доторкання до їхньої мовної картини світу, знайомство з емоційним досвідом етносу та вивчення якості його емоційної системи.

Перш ніж перейти до розгляду заявленої у назві статті проблеми, важливо зауважити, що вчені виокремлюють дві **релігійні мови**: *первинну*, або образну, яка використовує численні символи, метафори, метонімії, поетичні форми; яка не знає семантичних обмежень, передаючи божественну природу величного й піднесеного досвіду,

який панує над розумом. Кожне її слово – істина, яка існує поза часом, простором, історією, та *вторинну*, похідну, яка суттєво відрізняється від первинної. По-перше, вона ґрунтується на логіці, раціоналізмі й системному викладенні істини. У результаті символічні висловлювання замінюються на буквальні. По-друге, вона намагається привести докази або знайти контекст для істини, співвідносячи останню з певною існуючою філософською системою. По-третє, вона зосереджена швидше на етичному, ніж на духовному, і зазвичай має власну термінологію [3, с. 23–25].

Стосовно використання релігійної мови німецькими перекладачами, то її можна вважати швидше *синтезною*, ніж суто первинною чи вторинною, оскільки у ній наявні: стандартність, яка апелює до нормування існуючого варіанта німецької літературної мови; підвищений стиль, який, з одного боку, може засвідчувати ретельність добору мовних засобів перекладачами, з іншого – патетичний тон викладення оповідачів, зумовлений пристрасстю, піднесеністю, хвилюванням; поетична краса, підґрунтям якої, безумовно, є глибокий вплив на почуття, уяву людини; влучність виразу (очевидно, йдеться про точність, чіткість розкриття суті сказаного) та сила духу, яка детермінує релігійну мораль і досвід відповідно: „Die Einheitsübersetzung ist in gehobenem Gegenwartsdeutsch abgefasst. Ihr fehlt es nicht an dichterische Schönheit, Treffsicherheit des Ausdrucks und Würde biblischer Darstellungskraft” [8, с. VI].

При аналізі семантики емотивної лексики враховуємо той факт, що давні традиції приписували царським особам певний етикет. Будучи зразком ідеальної людини, вони несуть відповідальність не стільки перед народом, скільки перед Богом. Отже, мудрість Соломонову можна розглядати як Божественну мудрість, котра адаптована до вірувань, побуту, культури етносу й орієнтована на відновлення гармонійних відношень між людиною та Богом. Окрім того, царя вважали Отцем, заступником Правди, справедливим Суддею, тобто він утілював на землі духовну, моральну, громадянську влади, розум і сумління, істину й закон. У цьому контексті цар повинен уміти контролювати свої почуття, емоції, настрої (пор., напр., *Besser ein Langmütiger als ein Kriegsheld*, / *besser, wer sich selbst beherrscht*, / *als wer Städte erobert* (16:32), букв. „Краще терплячий, ніж хоробрий, / краще **стриманий**, / ніж агресор”), дотримуватися ввічливості й

тактовності у спілкуванні (вербальному, невербальному, етикетній атрибутиці) (пор., напр., *Wer den Armen verspottet, schmäht dessen Schöpfer, / wer sich über ein Unglück freut, / bleibt nicht unbestraft* (17:5), букв. „Хто глузує з бідняка, ганьбить його Творця, / хто радіє біді, / не залишиться безкарним”). Усвідомлюючи свою високу відповідальність перед Богом і народом, цар має творчо підходити до вибору й використання мовних і позамовних засобів вираження думки, доречно застосовувати їх у відповідних комунікативних ситуаціях, не принижуючи ні чужої, ні власної гідності (пор., напр., *Wie das Knurren des Löwen ist der Zorn des Königs, / doch wie Tau auf dem Gras ist seine Gunst* (19:12), букв. „Гнів царя – як ричання лева, / однак його ласка – як роса на траву”). Гіпотетично всі значення емотивної лексики в Книзі Приповістей Соломонових мають бути тільки *позитивними* й спрямованими на актуалізацію *конструктивних* емоцій, на позитивну *зміну* внутрішнього стану людини, *гуманістичну* мотивацію її думок і вчинків, на *посилення* певних моральних норм і *виховання* духовності.

Хоча між типами художньої свідомості та видами поетичного мислення не існує чітких меж [1, с. 11], мовні засоби в пареміях, укладених мудрецами та пересічним громадянином із північноаравійського племені Масса Агуром, відрізняються від мовних засобів, які використовує цар Соломон чи матір царя Лемуїла. Йдеться в цілому про емоційність і модальність висловлювань, магічність словесного образу та прирощення смислової інтерпретації останнього (пор., напр., виокремлені напівжирним шрифтом конструкції, лексеми, знаки пунктуації в проілюстрованих нижче пареміях мудреців: *Ich nicht das Brot des Geizigen, / sei nicht begierig auf seine Leckerbissen! / Denn sie schmecken in der Kehle wie etwas Ekliges. / Er sagt zu dir: Ich und trink!, / doch sein Herz ist dir nicht zugetan. Verschieb nicht die alte Grenze, / dring nicht in die Felder der Waisen vor!* (23:6-7, 10) та Агурових відповідно: *Denn ich bin zu dumm für einen Menschen, / ich habe keinen Menschenverstand, / ich habe keine Weisheit gelernt / und keine Kenntnis des Heiligen erlangt* (30:2-3) (Детальний аналіз та інтерпретацію окресленої вище проблеми залишаємо на розсуд читачеві у зв'язку з обсягом студіювання).

Щодо специфіки семантики емотивної лексики, яка ідентифікує емоції: Angst (1) „страх, боязнь”, Ärger (3) „гнів, досада”, Erschrecken (1) „переляк”, Freude (7) „радість, задоволення, веселощі”, Gottesfurcht

(11) „страх Божий”, Gram (2) „журба”, Greuel (16) „огида, відраз”, Grimm (3) „глибокий гнів”, Kummer (4) „горе, сум, скорбота”, Schande (4) „ганьба, сором”, Schmach (1) „ганьба, безчестя”, Schrecken (3) „переляк; страх”, Verachtung (2) „зневага, презирство”, Wut (1) „лють, шаленство”, Zorn (6) „гнів, лють”, то вона у межах 915 паремій Книги Приповістей Соломонових відображає тенденції: 1) до розширення; 2) до консервації; 3) до звуження та 4) до архівації значень.

Тенденцію до *розширення* простежуємо в семантиці емотивних лексем *Freude, Gottesfurcht, Greuel, Kummer, Zorn*. Так, лексему *Freude* вживають на позначення почуття задоволення, приємності, безтурботності (вторинні номінації), зберігаючи архісему натхнення Творця в перебігу світобудови. Проілюструємо сказане на прикладах паремій царя Соломона, у пареміях інших авторів дана лексема не зустрічається. У паремії *als er die Fundamente der Erde abmaß, / da war ich als geliebtes Kind bei ihm. / Ich war seine Freude Tag für Tag / und spielte vor ihm allerzeit* (8:30) досліджувана лексема вербалізує тривалість піднесеного емоційного стану Творця, Його креативну природу та тісний зв'язок психічного й інтелектуального первнів. Діалектика якісних змін первинної емоції радості знаходить своє втілення в паремії *Ich spielte auf seinem Erdenrund, / und meine Freude war es, bei den Menschen zu sein* (8:31), де посесивність лексеми *Freude* показує структурну відносність космічних і земних енергій емоцій радості, останні можуть охоплювати будь-яке Я, чий емоційний стан релевантний емоційному стану автора. Подальша земна й людська диференціація вторинної емоції радості увиразнюється опозиційним метафоричними словосполученнями *Des Toren Freude* і *des Verständigen Freude* у словесній царині паремії *Des Toren Freude ist es, Böses zu tun, / des Verständigen Freude, weise zu sein* (10:23). Словосполучення в ініціалній позиції проілюстрованої паремії *Des Toren Freude* має негативне емоційне забарвлення, співвідноситься з обмеженими розумовими здібностями людини та маніфестує її негативні сторони, точніше виявляє конфліктне ставлення індивіда до навколишнього світу, людей, природи. Відтак емоція радості може детермінувати не лише позитивні, а й небажані для соціуму вчинки, розставляти власні акценти у структурі останніх. Вхідження людини в ту чи іншу ситуацію змушує її до певних дій, вчинків, які суворо визначаються „неписаними законами” суспільства, яких

людина дотримується чи не дотримується [5, с. 58]. Проілюстрована нижче паремія виражає своїм смислом саме розірваність між злом і добром, між внутрішнім і зовнішнім світами, між неприємним і приємним. Тут номінативна одиниця **Freude** набуває додаткового значення: *користь для здоров'я, концентрація життєвої сили* – завдяки метафорі-алегорії: *корисна порада позитивно впливає на мовця замість партнера і дає добрі наслідки не для партнера, а для мовця: Wer auf Böses sinnt, betrügt sich selbst, / wer heilsamen Rat gibt, erntet Freude* (12:20). Послідовність розгортання семантичного простору другої частини паремії веде до ускладнення семантики лексеми *Freude*, що увиразнено її фінальною позицією та синтагматичними зв'язками: традиційно дієслово *erntet* вживається на позначення: 1) збору спілих фруктів, корисних польових і культурних рослин; 2) ужинку або збирання з подальшим транспортуванням зібраного до комори, складу, сховища та 3) одержання моральної винагороди [9, с. 342]. Семантику *blagodati* лексема *Freude* реалізує в паремії: *Langes Leben birgt sie [Weisheit] in ihrer Rechten, / in ihrer Linken Reichtum und Ehre; / ihre Wege sind Wege der Freude, / all ihre Pfade führen zum Glück* (3:16-17). Як бачимо, в прикладі в одному синтагматичному ланцюжку сполучаються слова, що мають спільну позитивну гіперсему – „місце; простір, яким відбувається пересування, сполучення”. Для реалізації нового значення із семантичного поля слова „*Weisheit*” виокремлюються словосполучення *Langes Leben* і *Reichtum und Ehre*, із семантики яких, очевидно, і народжується значення *благодатний*. Водночас нове значення лексеми *Freude* опосередковано словосполученням *führen zum Glück*. Вважають, що благодать є емоційно урівноваженим станом буття [4, с. 11]. Семантику кордоцентризму, зв'язку емоції радості з когнітивними й вольовими процесами та її внутрішньої цілісності представлено в паремії: *Das Herz allein kennt seinen Kummer, / auch in seine Freude mischt sich kein Fremder* (14:10). У цьому контексті функції серця перевищують функції головного мозку: *тільки воно добре знає* внутрішні проблеми організму, *тільки йому підпорядкована* психічна система, *тільки через нього відбувається контакт* із навколишнім світом, *тільки завдяки йому не порушується межа між „своїм – внутрішнім” та „чужим – зовнішнім”*. Крім того, емоція радості може взаємодіяти з негативними емоціями, зокрема, емоцією

журби: *Auch beim Lachen kann ein Herz leiden, / das Ende der Freude ist Gram* (14:13). Якщо розглядати сміх (*Lachen*) як прояв сильної радості, то треба визнати, що радісне переживання може бути досить інтенсивним, а його тривалість викликати біль у серці (*beim Lachen kann ein Herz leiden*). Очевидно, природа нагадує людині про те, що життя – це не суцільна радість, що енергетичні можливості організму обмежені, що докільля страждає від перенасичення одноманітного виду енергії емоцій, що емоції повинні комбінуватися: *надмірна радість – горе (Lachen ... leiden); радість – журба (Freude ... Gram)*. Кінець позитивних емоцій є початком негативних: *das Ende der Freude ist Gram*. Метафорично семантичний рух від емоції *Freude* до емоції *Gram* лежить через складений іменний присудок, до якого належать форма дієслова-зв'язки *ist* та іменниковий предикатив *Gram*. Така прямо пропорційна семантична узгодженість між компонентами паремії викликає зміни в глибинній семантичній структурі обох лексем: *Freude* та *Gram*, обіймаючи семантичний простір їхніх образів.

Узагальнюючи, зазначимо, що семантика емотивної лексеми *Freude* у контексті проілюстрованих вище паремій розвивається: 1) за *тропелістичним* типом, у межах якого простежуємо декілька основних підтипів: метафора-метаморфоза (*seine Freude – meine Freude*), метафора-алегорія (*erntet Freude*), метафора-взаємодія (*Kummer – Freude; Freude ist Gram*) та 2) за *девіаційним* типом: ідеться про модифікацію ієрархічного статусу ядерних і периферійних сем при збереженні архісеми (*Des Toren Freude* та *des Verständigen Freude; Wege der Freude*). Генералізовано семантичний розвиток емотивної лексеми *Freude* можна унаочнити так: *натхнення Творця → радість буття → користь для здоров'я, концентрація життєвої сили → благодатний → кордоцентричність → кінець / початок → радість* (емоція).

Семантика *консервації* значень характерна для емотивної лексики: *Ärger, Erschrecken, Gram, Schande, Schmach, Verachtung*. Ведучи мову про консервацію значень, маємо на увазі їхню сталість і відносну незмінність у ході розвитку мови. Наприклад, лексема *Ärger*, яка вживається на позначення: 1) негативної емоції як захисної реакції та 2) негативного життєвого досвіду [9, с. 75–76], виявляє свою семантичну стійкість у царині досліджуваних паремій, співвідносячись із двома категоріями людей: *дурнями* та *сварливими жінками*. У першому випадку, очевидно, йдеться про душевнохворих (чоловіків);

у другому – про індивідуально-психологічні особливості індивіда й зовнішні поведінкові прояви, іншими словами – про темперамент і риси характеру жінки. Передбачаємо, що ці гендерні ознаки є відлунням часів патріархату й матриархату відповідно. Відомо, що в сиву давнину причини всіх психічних захворювань розглядалися у містично-релігійному контексті і трактувалися як результат гріхопадіння людини або одержимість її бісами. Не дивно, що в суспільстві таких осіб панічно боялися. У зв'язку з цим душевнохворі переслідувались мирською владою. До поширених на той час заходів належали: замкнення хворих у особливі „вежі дурнів”, вигнання їх за межі міста, спускання по річці на „кораблях дурнів”. Церква забороняла цим хворим заходити до Храму, хоча у причасті не відмовляла. Агресивність поведінки душевнохворого, яка є захисною реакцією на загрозу життю [2, с. 19], репрезентовано в паремії *Der Tor zeigt sogleich seinen Ärger, / klug ist, wer Schimpfworte einsteckt* (12:16). Оскільки в розумово обмеженої людини психічні, соматичні й когнітивні прошарки буття розбалансовані, то навіть одне образливе слово викликає в неї негативну реакцію на почуте. Швидкість енергії емоції її гніву синхронна смислу (енергії) негативного слова (*sogleich*) партнера. Можна констатувати, що природа емоції гніву є світловою (*zeigt*), тому траєкторія її руху розмита або полівекторна. Протиставлення стану душі – тілу, або психічного – фізичному репрезентовано в паремії *Schwer ist der Stein, und eine Last ist der Sand, / doch der Ärger mit einem Toren ist schwerer als beide* (27:3). Номінативна одиниця *der Ärger* несе в собі інноваційні семантичні „вага”, „тягар”, „неістота”, які виокремилися із загальної семантики першої частини паремії *Schwer ist der Stein, und eine Last ist der Sand* на основі метафоризації складених іменних присудків: *Schwer ist* та *eine Last ist*. Як бачимо, в ілюстрованих моделях підмет стоїть у фінальній (сильній) позиції, отож він несе нову, невідому інформацію (за аналогом реми) про донатальну природу емоції гніву, яка мислиться як мінерал або неістота. Соціально-психологічне й гендерне підґрунтя емоції гніву простежуємо в паремії *Besser in der Wüste hausen / als Ärger mit einer zänkischen Frau* (21:19). Заради спокою та психічного здоров'я людина може відмовитися від офіційної комунікації та родинних стосунків. Вона навіть погоджується на важке життя в суровій пустелі, про що красномовно свідчить синтагма *in der Wüste*

hausen. Семантика лексеми *Ärger* одержує додаткові семени „негативний емоційний досвід” і „простір, позбавлений ознак життя”, що розкривається через метафору-порівняння *Besser in der Wüste hausen*. У компаративній формі *Besser* відбивається не тільки негативний емоційний досвід спілкування, а й вміння адекватно оцінювати й ранжувати його. Крім того, семантику цієї лексеми можна співвіднести з морально-етичними преференціями мовця, небайдужим ставленням до навколишнього світу й суспільства.

Формально семантику *звуження* зафіксовано для емотивної лексикої: *Angst, Schrecken, Wut*. Наприклад, лексема *Angst* вживається у двох значеннях: 1) на позначення негативного емоційного стану та 2) на позначення інтенсивності негативних переживань [9, с. 50]. Однак у аналізованих пареміях зазначена вище лексема зустрічається лише в одному із цих значень, зокрема у 1) – *српax*: *Die Angst des Menschen führt ihn in die Falle; / wer auf den Herrn vertraut, ist gesichert* (29:25). Як видно із проілюстрованого прикладу, емоція страху загрожує життю людини, нейтралізуючи її волю, психіку й розум *führt ihn in die Falle*. Сила страху прирівнюється до сили Бога й вимірюється вірою людини, що можна реконструювати через метафору другої частини паремії *wer auf den Herrn vertraut, ist gesichert*. Очевидно, давня людина не усвідомлювала власної сили духу, або була духовно слабкою істотою, тому мала шукати порятунку в Бога і покладатися на Нього навіть тоді, коли відчувала негативні емоції. У семантиці лексеми *Angst* простежуємо семему „очільництво”, яка виявляється через антропоморфну метафору *Die Angst ... führt*, тобто емоції приписуються дії й властивості людини, котра спрямовує, веде, спонукає кого-небудь до чогось негативного й життєво небезпечного.

Стосовно тенденції семантики емотивної ідентифікаційної лексикої до *архівації*, то вона увиразнюється в контексті та словниковій тлумачній статті через помітку *v e r a l t e n d* [9, с. XXXI, 503]. Інвентарний список лексем цього семантичного напрямку кількісно обмежений: *Grimm*. Тут виникає питання: що могло б зумовити подібні зрушення семантики? Спробуємо відповісти на нього, залучаючи до аналізу такі паремії: *Des Königs Grimm gleicht Todesboten; / aber ein Weiser kann ihn besänftigen* (16:14); *Wie das Knurren des Löwen ist der Grimm des Königs; / wer ihn erzürnt, verwikt sein Leben* (20:2); *Eine heimliche Gabe besänftigt den Zorn, / ein Geschenk aus dem Gewandbausch den*

heftigen Grimm (21:14). У текстах проілюстрованих вище паремій лексема *Grimm* вживається на позначення: 1) глибокого роздратування титулованої особи та 2) термальних ознак негативної емоції. Приклади, в яких ідеальна людина – цар, ширше земне втілення Бога – виявляє свій тваринний інстинкт хижака (20:2) та де його негативні емоції ототожнюються з посланцем інобуття (16:14), можуть засвідчувати, з одного боку, комунікативну девіацію *Visokosti*, що в жодному разі неприпустимо в ідеальному й матеріальному світах (принцип табування), з іншого – вади в *Його* вихованні, генетичний збій емоційної й ментальної сфер, якість „чистоти” походження: тече в *Його* жилах „блакитна – благородна” кров, чи „темна – неблагородна” відповідно, або ворожість чи агресію і т.ін. Негативну семантику лексеми *Grimm* інтенсифікують додатково: метафора-образ *Todesboten*, метафора-порівняння *Wie das Knurren des Löwen* та атрибут *heftigen*. З огляду на діалектичний закон переходу кількісних змін у якісні негативна семантика лексеми *Grimm* формально еволюціонує в позитивну. Проте ця позитивність носить відносний характер: її змістом стають кількісні зміни. Основу цього діалектичного переходу становить заперечення заперечення, тобто щось додається, а щось зберігається. Передбачаємо, що в семантиці лексеми *Grimm* (VIII ст.) містяться лише зародки майбутньої семантики лексем *Wut* та *Zorn*, які з’являться в німецькій мові століття потому – IX ст. [10, с. 900, 915] (пор., напр., подальші зміни якісного характеру *Wut* та *Zorn* у паремії *Mag der Zorn grausam sein / und überschäumend die Wut, / wer aber besteht vor der Eifersucht?* (27:4), які детерміновано композитом *Eifersucht*, питальним словом *wer*, яке разом із сполучником протиставлення *aber* утворює немовби складну форму питального слова, окреслюючи та обмежуючи подальше поширення негативної семантики лексем *Wut* та *Zorn*). Своєрідним механізмом приборкання негативної емоції гніву можна вважати жертвопринесення. У паремії (21:14) спосіб принесення жертви релевантний інтенсивності негативної емоції: втаємничене жертвопринесення вгамовує лютий гнів *Eine heimliche Gabe besänftigt den Zorn*, а жертвопринесення, яке безпосередньо контактувало з тілом пожертвувача, – найсильнішу і найглибшу лють *ein Geschenk aus dem Gewandbausch den heftigen Grimm*. Жертвопринесення очищало людину від гріховних учинків, примиряло з Богом і власним Я, імітувало акт смерті неправедного

життя і народження праведного [6, с. 100]. Аналіз показує, що архівація семантики негативної лексеми *Grimm* лежить у площині позамовних чинників, у тому числі: історико-культурний розвиток етносу, соціальні відносини в суспільстві, інноваційна парадигма вірування і ритуалів відповідно [7, с. 294], еволюція свідомості й психічної системи.

Оскільки проведений семантичний аналіз емотивної ідентифікаційної лексики не носить всеосяжного характеру, то загальні висновки не передбачаємо. Констатуємо, що семантична мережа інвентаризованих вище лексем у цілому залежить від зазначених позамовних чинників і виявляє еволюційний розвиток на синхронному зрізі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Белехова Л. І. Словесний образ в американській поезії: лінгвокогнітивний аспект / Л. І. Белехова. – М. : ООО „Звездапад”, 2004. – 376 с.
2. Бойко В. В. Психоенергетика / В. В. Бойко. – СПб. : Питер, 2008. – 416 с. – (Сер. : „Краткий справочник”).
3. Ваард Я. де. На новых языках заговорят (Функциональная эквивалентность в библейских переводах) / Я. де Ваард, Ю. А. Найда ; пер. с англ. под ред. А. А. Алексеева. – СПб. : Рос. Библейское Общ-во, 1998. – 272 с.
4. Мартина Р. Искусство эмоционального баланса / Р. Мартина ; пер. с англ. Г. Воскречан. – СПб. : Будущее Земли, 2004. – 320 с.
5. Роменець В. А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження : навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Роменець. – К. : Либідь, 2005. – 916 с.
6. Тресиддер Дж. Словарь символов / Дж. Тресиддер ; пер. с англ. С. Палько. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2001. – 448 с.
7. Школяренко В. І. Становлення фразеологічної картини світу німецької мови (на матеріалі писемних пам'яток VIII–XVII століть) / В. І. Школяренко. – Суми : СумДПУ, 2008. – 316 с.
8. Die Bibel. Altes und Neues Testament. Einheitsübersetzung / hrsg. von J. Kardinal Höffner, A. Kardinal Bensch, F. Kardinal König u.a. – Freiburg : Herder, 1993. – 1460 S.
9. Handwörterbuch der deutschen Gegenwartssprache : in 2 Bd. / unter der Leitung von G. Kempcke. – Berlin : Akademie Verl., 1984. – Bd. 1 : A – K. – 1984. – 706 S.
10. Kluge F. Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache / F. Kluge. – Berlin : WdeG, 1999. – 924 S.